

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« _____ » 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ: ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ЖУРНАЛІСТИКА»

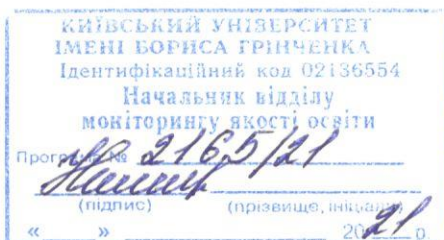
для студентів

спеціальності: 061 Журналістика

рівня вищої освіти: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 061.00.02 «Реклама і зв'язки із громадськістю»

Київ – 2021

Розробники: Погребняк І.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики та нових медіа

Викладачі: Зорка О.Г., старший викладач кафедри журналістики і нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від «30» серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) В.О. Гандзюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

____ . ____ 20 ____ р.

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми 061.00.02 «Реклама і зв'язки з громадськістю»

(керівник проектної групи) (М.М. Нетреба)

Робочу програму перевірено

____ . ____ 20 ____ р.

Заступник директора Інституту журналістики (О.А. Росінська)

Пролонговано:

на 20 ____ /20 ____ н.р. (____), "____" ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____ /20 ____ н.р. (____), "____" ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____ /20 ____ н.р. (____), "____" ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____ /20 ____ н.р. (____), "____" ____ 20 ____ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом	2	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, зокрема:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	—	
Самостійна робота	28	
Форма семестрового контролю	Залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою модуля «Університетські студії: Вступ до спеціальності «Журналістика» є ознайомлення студента з системою мас-медіа, а також з специфікою роботи журналіста в сучасному інформаційному полі.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з сучасною системою мас-медіа в Україні та світі;
- познайомити з різними теоріями функціонування преси;
- отримати уявлення про інформаційний простір;
- ознайомитись із особливостями роботи журналіста;
- отримання уявлення про систему жанрів (погляди різних наукових шкіл).

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчивши дисципліну «Університетські студії (модуль «Вступ до

спеціальності «Журналістика»)» студент повинен:

Бути компетентним у:

- сучасній системі світового та українського інформаційного ринків;
- теорії функціонування преси (взаємодії преси та влади; преси та суспільства);
- основних функціях та принципах журналістики;
- методах збору інформації;
- характеристиці жанрів та жанровій системі сучасної преси.

Мати компетентності:

- застосовувати на практиці отримані знання;
- застосовувати надбані навички при підготовці журналістських матеріалів;
- збирати необхідну для написання матеріалів інформацію;
- працювати із джерелами інформації;
- брати інтерв'ю;
- орієнтуватися в методах збору інформації та застосування найдоречнішого для написання матеріалу;
- чітко виділяти різні групи жанрів: інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні;
- визначати жанр майбутнього матеріалу, сформувати його структуру, включивши всі обов'язкові елементи.

У процесі вивчення дисципліни студенти набувають таких компетентностей: ЗК 1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 3. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. СК 1. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності. СК 2. Здатність формувати інформаційний контент. СК 4. Здатність організовувати й контролювати командну професійну діяльність.

РН 3. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована чи проведена самостійно або разом із колегами.

РН 13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук. РН 15. Створювати грамотний медійний, рекламний та ПР-продукт з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки фахівців напряму 061 Журналістика дисципліна «Університетські студії: Вступ до спеціальності «Журналістика» є третім тематичним модулем комплексної дисципліни «Університетські студії». У системі дисципліни «Університетські студії», модуль «Вступ до спеціальності «Журналістика» співвідноситься як ½ всієї дисципліни (оскільки з 4 кредитів дисципліни, 2 кредити припадає на модуль «Вступ до спеціальності «Журналістика».

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для **денної** форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт					
			Аудиторна					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. «Інформаційний підхід у журналістиці»								
1	Предмет і завдання курсу	8	2	2				
2	«Чотири теорії преси». Свобода преси. Теорія порядку денного.	8	2	2				8
3	Зародження та розвиток журналістики	8	2	2				8
4	Журналістика як система ЗМІ	8	2	2				
	Модульний контроль	2						
	Разом	34	8	8				16
Змістовий модуль 2. «Професійні стандарти журналістської діяльності»								
5	Функції та принципи журналістики	8	2	2				4
6	Методи збору та подачі інформації.	8	2	2				4
7	Жанроутворюючі чинники. Класифікація жанрів (різні наукові школи)	8	2	2				4

Модульний контроль	2						
<i>Разом</i>	26	6	6				12
<i>Усього</i>	60	14	14				28

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Інформаційний підхід у журналістиці»

Лекція 1. Предмет і завдання курсу.

Поняття «Журналістика». Університетська підготовка журналістів. Нова журналістська формація. Система сучасних мас-медіа.

Література: 1, 3

Лекція 2. «Чотири теорії преси». Свобода преси. Теорія порядку денного.

Ф. Сіберт, Т. Пітерсон, В. Шрамм «Чотири теорії преси» (1956 р.). Авторитарна теорія преси. Авторитарна система контролю. Зародження лібертаріанської концепції. Лібертаріанська теорія преси. Свобода преси. Теорія соціальної відповідальності. Доступ до медіа. Мас-медіа як загроза демократії. Вимоги суспільства до преси. Радянська комуністична теорія преси. Інтегрованість медіа у державу. Теорія порядку денного (agenda setting) М. МакКобса і Д. Шоу.

Література: 1, 2

Лекція 3. Зародження та розвиток журналістики

Причини та умови виникнення журналістської діяльності. Основні історичні етапи розвитку журналістики. Протожурналістські явища. Зародження інформаційних процесів. Особливості розвитку світової та української журналістики у XIX столітті. Розвиток журналістики в XXI ст. Світова та українська журналістика.

Література: 1, 2, 3, 8, 9

Лекція 4. Журналістика як система ЗМІ

Журналістика як система ЗМІ. Інформаційний простір. Потенційна і реальна аудиторія ЗМІ. Інфраструктура ЗМІ. Типологія ЗМІ. Газета як тип видання. Диференціація сучасного телебачення. Радіомовлення у структурі

ЗМІ. Інформаційні агентства та інші форми інформаційного обслуговування
ЗМІ. Система засобів масової інформації: сучасний стан і тенденції розвитку.

Література: 1, 5, 6, 7

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Професійні стандарти журналістської діяльності»

Лекція 5. Функції та принципи журналістики.

Принципи журналістики як основа ефективного функціонування ЗМІ.
Професійні кодекси роботи журналістів: Український та світовий досвід.
Кодекс журналістської етики.

Література: 1, 3, 4, 5, 6

Лекція 6. Методи збору та подачі інформації.

Основні методи збору інформації журналістом. Специфіка кожного з методів (спостереження, інтерв'ю, документ). Методики підготовки до написання матеріалу. Правило перегорнутої піраміди, правило наближення інтересів.

Література: 1, 3, 4, 5, 6

Лекція 7. Жанроутворюючі чинники. Класифікація жанрів.

Жанроутворювальні чинники в журналістиці: об'єкт відображення; призначення виступу; масштаб охоплення дійсності, масштаб узагальнення; особливості літературно-стилістичних засобів вираження задуму. Класифікація жанрів і поділ їх на групи: 1) Інформаційні жанри; 2) Аналітичні жанри; 3) Художньо-публіцистичні жанри; 4) Сатирично-гумористичні.

Література: 3, 4, 5, 6, 7, 12

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Денна форма

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	4	4	3	3
Робота на семінарському занятті	10	4	40	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			83		76
Максимальна кількість балів: 159					
Розрахунок коефіцієнта: $100/159=0,63$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «Інформаційний підхід у журналістиці»

Тема 2. «Чотири теорії преси». Свобода преси. Теорія порядку денного.

Знайти приклади зі ЗМІ порушення свободи слова в Україні. Або приклади не оприлюднення суспільно-важливої інформації.

Література: 1, 2

Тема 3. Зародження та розвиток журналістики

Проаналізувати основні віхи розвитку журналістики як науки, визначити головні напрями сучасної журналістики

Література: 1, 2, 3, 8, 9

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

«Професійні стандарти журналістської діяльності»

Тема 5. Функції та принципи журналістики.

Із сучасних ЗМІ добираються приклади порушення журналістської етики.

Робиться огляд роботи Комісії з журналістської етики (<http://www.cje.org.ua/>)

Література: 1, 3, 4, 5, 6

Тема 6. Методи збору та подачі інформації.

Студент створює план підготовки до журналістського матеріалу на актуальну тему (розписує методику підготовки, як буде збиратись інформація, яка повинна бути подача матеріалу тощо).

Література: 1, 3, 4, 5, 6

Тема 7. Система національних медіа. Глобалізаційні процеси. Захист інформаційного простору.

Із сучасних ЗМІ (українські, російській та світові) обираються приклади інформаційної війни між Україною та Росією.

Література: 1, 2, 3, 11

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на контрольній модульній роботі.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контрольна модульна робота включає:

1. десять тестових завдань;
2. письмова робота;

Критерії оцінювання:

1. Максимальна оцінка — 25 балів.
2. Тестові завдання: за кожну правильну відповідь - 1 б.
3. Письмова робота: 15 б.
4. Оцінюватимуться самостійність мислення, аргументованість тез, використання фактичного матеріалу.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Дайте визначення комунікації. Охарактеризуйте її основні ознаки.
2. Охарактеризуйте специфіку масової комунікації..
3. Назвіть складові масової комунікації в Україні.
4. Дайте визначення інформації. Інформація в журналістиці.
5. Поясніть, які способи і засоби застосовуються для ідеологічного обеззброєння української спільноти?
6. Проаналізуйте інформаційний простір та інформаційну політику: взаємозв'язок і взаємозалежність.
7. Розкрийте питання про право журналіста на помилку. Чи завжди помилка є брехня?
8. Назвіть документи, які регулюють свободу слова в світі і в Україні.
9. Поясніть, у чому полягає обмеження свободи слова. Наслідки порушення законного обмеження.
10. Схарактеризуйте націоналізм як явище в новітній світовій історії.

11. Дайте відповідь, чи потрібна Україні державна ідеологія? Обґрунтуйте.
12. Розкрийте питання про державну інформаційну політику та її завдання.
13. Проаналізуйте державну ідеологію й українські ЗМІ. Ідеологічна позиція та відповідальність журналістів.
14. Розкрийте національну ідею у ЗМІ та наповнення її сучасним змістом.
15. Розкрийте зміст і суть державної ідеології.
16. Позиція журналіста – як ви її розумієте? Способи вираження авторської позиції.
17. Розкажіть про методи журналістського розслідування.
18. Поясніть, як залежить журналістика від суспільства, як суспільство впливає на журналістику?
19. Назвіть, які ви знаєте антиукраїнські течії в Україні?
20. Поясніть, від чого залежить творчий потенціал колективу?
21. Розкрийте роль секретаріату редакції у випуску газети.
22. Проаналізуйте внутріредакційні комунікації, їхня роль в житті колективу.
23. Розкрийте причини суперечностей і колізій між владою та засобами масової інформації.
24. Схарактеризуйте робоче місце та інструментарій журналіста.
25. Назвіть найсуттєвіші правила поведінки журналіста в колективі.
26. Прокоментуйте діалектику категорій “свобода” і “необхідність” та її значення для масової інформації.
27. Поясніть, у чому полягає свобода журналіста та як вона реалізовується в житті?
28. Назвіть головні принципи журналістської професії: дотримання на практиці.
29. Розкрийте жанрову й тематичну спеціалізацію журналіста.

30. Проаналізуйте джерела інформації і незалежність журналіста.
Діалектика цих понять.
31. Схарактеризуйте активну роль журналіста та форми її виявів.
32. Назвіть види редакційного планування.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно A	90–100
Дуже добре B	82–89
Добре C	75–81
Задовільно D	69–74
Достатньо E	60–68
Незадовільно FХ	35–59
Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу F	1–34

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

«Вступ до спеціальності «Журналістика» (денна форма)

Разом: 60 год., з них лекційних – 14 год., семінарські заняття – 14 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год., підсумковий контроль – ПМК

Тиждень	I	II	III	V	VI	VII	
Модуль	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
Назва Модуля	Інформаційний підхід у журналістиці			«Професійні стандарти журналістської діяльності»			
Кількість балів за модуль	83 бали			76 балів			
Лекції	I	II	III	IV	V	VI	VII
Теми Лекцій	Предмет і завдання курсу 1 б.	«Чотири теорії преси». Свобода преси. Теорія порядку денного 1 б.	Зародження та розвиток журналістики 1 б.	Журналістика як система ЗМП 1 б.	Функції та принципи журналістики1 б.	Методи збору та подачі інформації. 1 б.	Жанроутворюючі чинники. Класифікація жанрів (різні наукові школи) 1 б.
Теми семінарських Занять	Предмет і завдання курсу 11 б.	«Чотири теорії преси». Свобода преси. Теорія порядку денного 11 б.	Зародження та розвиток журналістики 11 б.	Журналістика як система ЗМП 11 б.	Функції та принципи журналістики 11 б.	Методи збору та подачі інформації. 11 б.	Жанроутворюючі чинники. Класифікація жанрів (різні наукові школи) 11 б.
Самостійна робота	Самостійна робота 1 (10 б.)			Самостійна робота 2 (15 б.)			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 б.)			Модульна контрольна робота 2 (25 б.)			
Підсумковий контроль	Залік						

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Обов'язкова:

1. Москаленко А. З. Теорія журналістики : Навчальний посібник / А. З. Москаленко. – К. : Експрес-об'ява, 1998. – 334 с.
2. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник / Валерій Іванов ; За науковою редакцією В. В. Різуна — К.: Центр Вільної Преси, 2010. — 258 с.
3. Карпенко В. Журналістика: основи професіональної комунікації / Віталій Карпенко. – К.: Нора-прінт, 2002. – 348 с.

Додаткова:

4. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навч. посіб. / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін.; за ред. В. В. Різуна. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. – 352 с.
5. Гриценко О. М. Основи теорії міжнародної журналістики / О. М. Гриценко, В. І. Шкляр – К.: ВПЦ «Київський університет», 2002. – 304 с.
6. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / В. Й. Здоровега. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
7. Тертычный А. А. Жанры периодической печати: учеб. пособ. / А. А. Тертычный. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 312 с.
8. Закон України «Про інформацію». – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
9. Закон України «Про доступ до публічної інформації». – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-171>
10. Комісія з журналістської етики. – Режим доступу: <http://www.cje.org.ua/>
11. Media Sapiens. – Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/>
12. Вуароль М. Гід газетяра / Вуароль Мішель. – К., 2000. – 62 с.
13. Сиберт Ф., Шрам У., Пітерсон Т. Чотири теорії преси. М.: Національний інститут преси, 1998.

Додаток 1

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (денна форма)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «Інформаційний підхід у журналістиці»

Тема 1. Предмет і завдання курсу.

На семінарському занятті студенти створюють модель українських мас-медіа. Добирають приклади (перелік найбільш популярних медіа кожного виду (газети, журнали, телебачення, радіо, Інтернет-ресурс (інтернет-телебачення, інтернет-радіо), інформаційні агентства)). Іде обговорення переваг та недоліків кожного з видів журналістики.

Література: 1, 3

Тема 2. «Чотири теорії преси». Свобода преси. Теорія порядку денного.

Студенти намагаються дати характеристику сучасного українського медіа-ринку відповідно до теорії преси. Розглядається питання свободи преси.

Література: 1, 2

Тема 3. Зародження та розвиток журналістики

Вивчення генези питання появи журналістики та визначення головних історичних артефактів означеної теми.

Література: 1, 2, 3, 8, 9

Тема 4. Журналістика як система ЗМІ

Аналіз типології ЗМІ, визначення потенційної аудиторії. Студенти визначають найбільш впливовіші ЗМІ на сьогодні.

Література: 1, 5

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Професійні стандарти журналістської діяльності»

Тема 5. Функції та принципи журналістики.

Відповідальність журналіста перед суспільством. Права та обов'язки.

Журналістська етика.

Література: 1, 3, 4, 5, 6

Тема 6. Методи збору та подачі інформації.

Переглядаючи запропоновані матеріали, студент має визначити, якими методами послуговувався журналіст при підготовці публікації. Методи подачі інформації.

Література: 1, 3, 4, 5, 6

Тема 7. Жанроутворюючі чинники. Класифікація жанрів (різні наукові школи).

Інформаційні жанри. Замітка, розширена замітка, анонс, звіт, репортаж, інтерв'ю, гасло, інформаційний огляд, хроніка, репліка, замальовка. Есе, зарисовка, нарис. Анекдот, фейлетон, гумореска, байка, епіграма, усмішка, памфлет, пародія, шарж.

Література: 3, 4, 5, 6, 7, 12.